

Moodul	Ettevõtluse ökosüsteem
Kursuse nimetus	Ettevõtlus
Klass	11.-12. klass
Kursuse eesmärk	<p>Kursuse eesmärgiks on arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, kujundada arusaam ettevõtja rollist ning ettevõtte planeerimise ja arendamise protsessi põhitõdedest, samuti ettevõtte majandustegevuse olulisematest külgedest erinevates ettevõtluskeskkondades.</p> <p>Kursus võimaldab õppijal arendada endas probleemide lahendamise ja uurimise oskusi, valitud idee alusel praktiliselt planeerida ettevõtlusprotsess, koostada ärimudel ja selle alusel kavandada turunduseesmärgid ja -tegevused.</p> <p>Õpilased omandavad ettevõtluskeskkonna ja püsitatud äriidee analüüsi põhimõtted, kasutades selleks sobivaid analüüsi meetodeid – PESTLE, SWOT.</p> <p>Õpilased tutvuvad ettevõtete põhitüüpidega ja analüüsivad ettevõtluse rolli turumajanduses ning ettevõtlust kui karjäärivalikut – võimalikku elamisviisi. Õpivad väärtustama pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendama suhtlemis- ja juhtimisoskusi, tegema koostööd. Hindavad kvalifitseeritud tööjõu, kaasaegse tehnoloogia ja ressursside efektiivsuse ning keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele.</p> <p>Õpilased mõistavad töötaja kui ühe põhilise ressursi väärtust tööandja jaoks ja kõigi töötajate võrdse kohtlemise tagamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajalikkust.</p> <p>Ettevõtte raamatupidamise põhimõtete mõistmiseks õpivad tundma ettevõtte kulude ja tulude seoseid, ettevõtte kohustusi riigi ja töötajate ees,</p>

	<p>tööseadusandlust, teavad palga kujunemise ja arvutamise aluseid, arvutavad bruto ja netopalka ja ettevõtte palgakulusid</p> <p>Õpitakse, et tarbimise eelduseks on inimese vajadused, õpitakse tundma oma õigusi ja vastutust tarbijana, säästlikku tarbimist; mõistma reklaami eesmärke, positiivseid ja negatiivseid mõjusid.</p> <p>Õpitakse mõistma ärieetika olulisust, ausa konkurentsi toimimist, vastutust nii tööandjate kui ühiskonna eest. Säästlikkuse ja eetika olulisust.</p>
Kursuse sisu lühikokkuvõte	<p>Ettevõtlikkus ja ettevõtlus. Ettevõtte, ettevõtja rollid ja vastutus; ettevõtluskeskkond, ettevõtluse võimalused ja riskid. Äriidee ja selle kavandamine, rühmatöö tähtsus (ülesanded, vastutus, tööjaotus, aja planeerimine), ettevõtluse rolli ja olulisuse mõtestamine ühiskonna toimimise. Äriseadustik.</p> <p>Ettevõtlusvormid, ärimudeli koostamine ja analüüsimine, ettevõtte asutamise tingimused, asutamiseks vajalike dokumentide koostamine, ettevõtte tegevuse planeerimine, ressursid (tööjõud, tooraine, kapital), kasum, ettevõtte tasuvus ja selle hindamine enda ärimudelil.</p> <p>Konkurentsikeskkonna ja turu kontseptuaalne mõistmine ja hetkeolukorra analüüs, trendide hindamine. Turunduse põhimõtted ja -mõisted. Turu-uuring. Toote ja teenuse, tarbija ja turu analüüs, sihtrühma määratlemine ja turundustegevuste valimine. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid. Ärieetika.</p> <p>Ettevõtte raamatupidamine. Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, kulum. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks. Dividendide maksustamine ja reinvesteering.</p> <p>Ärimudeli või õpilasfirma tulude ja kulude arvestus, ressursside säästlik kasutus, püsi- ja muutuvkulud, omahind ja müügihind, töö tootlikkuse ja kvaliteedi tähtsus hinna kujunemisel; majandusarvestuse põhimõtted ja reguleerivad õigusaktid, eelarve, bilansi ja kasumiaruande koostamine.</p> <p>Tööjõud ja tööhoive. Tööturg. Tööpuudus. Töötasud. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Tööseadusandlus.</p>
Lõiming teiste õppeainete ja päriseluga	<p>Matemaatika: tabeli, diagrammi lugemine ja koostamine, ärimudeli tasuvuse hindamine, turu-uuringu tulemuste statistiline analüüs, nõudluse-pakkumise graafikute lugemine;</p>

	<p>Eesti keel: funktsionaalne lugemine; ajaleheteabe analüüs, arutlus- ja esinemisoskuse kujundamine, ettevõtte asutamisdokumentide vormistamise reeglid ja õiguskeel, ajakirjandusartiklite analüüs, esitluste keeleline korrektsus; Kirjandus: turu- ja ettevõtlusalased seosed teostes;</p> <p>Võõrkeel: sõnavara täiendamine erinevate infoallikatega töötamisel; Psühholoogia: enda ettevõtlikkuse hindamine ja ettevõtjale vajalike isikuomaduste analüüs; Füüsika: ressursid ja omahind, keskkonnasõbralik tehnoloogia, füüsikateadmiste olulisus tehnoloogiaerialadel ja tootearenduses;</p> <p>Geograafia: loodusolude ja ressursside tähtsus ettevõtluskeskkonnas, ettevõtete geograafiline paiknemine, majandusharud ja ressursid, maailma brändid;</p> <p>Muusikaõpetus: ettevõtluse võimalused muusikamaailmas (helistuudiod, tehnika rent, kontserdikorralduse ettevõtted jm), andekad ja ettevõtlikud muusikud;</p> <p>Kunstiõpetus: reklaami koostamine, kujundamine;</p> <p>Perekonnaõpetus: iseenda ettevõtlikkuse hindamine ja ettevõtlus kui pere toimetuleku võimalus;</p> <p>Ühiskonnaõpetus: majandusringlus ja valitsuse võimalused ettevõtluse reguleerimisel, ettevõtlusvormid ja õigusaktid;</p> <p>Informaatika: reklaami kujundamine arvutigraafika abil, info otsimine, turu-uuringu küsimustiku koostamine, levitamine ja andmetöötlus.</p>
Akadeemilise aususe arendamine	<p>Kursuse alguses tutvustatakse õpilastele Miina Härma Gümnaasiumi akadeemilise aususe juhendit. Selgitatakse ausa käitumise põhimõtteid ning ebaausa käitumise tagajärgi, selgitatakse, mis on plagiaat. Esitluste ja arutluste puhul jälgitakse korrektset viitamist.</p>
Õppija profiili rakendamine	<p>Uuriv – valitud idee alusel probleemide lahendamise ja uurimise oskuste arendamine;</p> <p>Teadmishimuline – väärtustab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel;</p> <p>Mõtlev – oskus seostada teooriaid päriseluliste näidetega, põhjuse ja tagajärje seose nägemine, arutleb püstitatud äriidee teostatavuse üle;</p> <p>Suhtleja – oma arvamuse sõnastamine, teeb koostööd kaasõpilastega erinevate rühma- ja meeskonnatöodes;</p> <p>Julge – võtab tundides sõna, väljendab oma seisukohti käsitletavate teemade kohta;</p>

	<p>Hooliv – teiste õpilaste ära kuulamine ja respektseerimine; Põhimõttekindel – õpilane esitab oma tööd tähtaegselt ning ettenähtud viisil; Avatud meelega – töötajate võrdse kohtlemise tagamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajalikkuse mõistmine, teeb ettepanekuid tegevuste läbiviimiseks; Peegeldav – õpilane teadvustab oma teadmislünkasid ning võtab kasutusele meetmeid nende korrigeerimiseks.</p>
Õpioskuste arendamine	<p>Õpioskuste arendamine</p> <ol style="list-style-type: none">1. Efektiivne koostöö teistega Positiivsete inimestevaheliste suhete arendamine ja koostöö, erinevate rollide võtmine grupiviisilise õppimise protsessis – Osaleb aktiivse liikmena rühma ja meeskonnatöodes, äriidee või projekti teostamisel2. Probleemide analüüsimine ja hindamine, otsuste langetamine Oskus jälgida olukordi, et probleeme ära tunda, hindab ja pakub välja erinevaid lahendusi – meeskonnas äriidee püstitamine ja kavandatud äriidee teostatavuse analüüsimine. <p>Digipädevuste arendamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Info- ja andmekirjaoskus<ul style="list-style-type: none">- Digitaalsete materjalide haldamine sobivad digikeskkonnas – meeskonnas loodud ühisdokumentide koostamine ja jagamine. elektroonilises keskkonnas, näit. Google Drive2. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas<ul style="list-style-type: none">- Digitaalsed suhtluskeskkondade kasutamine omavahelises suhtluses ja infovahenduses, arendatavate toodete/teenuste turundamisel, Google Meet, Skype, Facebook, Facebooki sõnumirakendus Messenger, Microsoft Teams, Instagram- Õppeülesannete sooritamine sobivas digitaalses õpikeskkonnas; veebipõhiste õppevahendite sihipärane kasutamine: Coggle-mõistekaardi loomine, Canva – postrite, plakatite koostamine, Opiq – digitaalsed õpikud, Quiziz – online testid, Kahoot – online testid, Padlet – digitaalne tahvel, Mindomo – koostööpõhine mõttekaardi koostamise ja visandamise tööriist.3. Digisisu loomine<ul style="list-style-type: none">- Digisisu loomine erinevaid multimeedia elemente kasutades (tekst, pilt, video, heli, animatsioon, video- ja helitöötlus)- reklaamvideo loomine meeskonnas arendatavale tootele/teenusele

Õpitulemused

Kursuse läbinud õppija:

- saab aru ettevõtluse rollist majanduses;
- mõistab, analüüsib ja hindab ettevõtluse erisuguseid võimalusi;
- oskab nimetada ettevõtte loomiseks ja tegutsemiseks vajaminevaid ressursse;
- teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid;
- analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees;
- mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust;
- suhtub positiivselt ettevõtlusesse ning oskab hinnata endas ettevõtjale vajalikke omadusi ja neid arendada;
- kirjeldab enda võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku töötajana või ettevõtjana, lähtudes piirkonna või kodukoha ettevõtluskeskkonnast;
- teab Eesti äriseadustikuga kehtestatud ettevõtlusvormide erinevusi;
- on loov ja töötab välja äri- või projektiidee, arutleb meeskonnas kavandatud äriidee teostatavuse üle;
- määratleb sihtrühmi lähtuvalt tootest või teenusest;
- oskab koostada ärimudelit ja lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks milles kajastuvad ressursid, sihtrühmad, väärtuspakkumine, investeerimine ja tasuvus;
- kavandab ettevõtte tegevuse, lähtudes äriideest ja ettevõtluskeskkonnast;
- vormistab rühmatööna ettevõtte asutamiseks vajalikud dokumendid vastavalt valitud ettevõtlusvormile;
- analüüsib tööjõu vajadust ja iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ning ametikohast;
- oskab planeerida meeskonnatööd;
- oskab planeerida alustava ettevõtte kulutusi, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel;
- selgitab toote või teenuse omahinna ja müügihinna kujunemist;
- oskab arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- selgitab majandusarvestuse lihtsamaid põhimõtteid, oskab koostada rahavoogude aruannet, lugeda bilanssi ja kasumiaruannet;
- teab alustava ettevõtte finantseerimise allikaid ja selgitab finantseerimisvõimalusi enda meeskonnas püstitatud äriideele;

	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kvalifitseeritud tööjõu, kaasaegse tehnoloogia mõju tootlikkusele ja ressursside efektiivse ning keskkonnasäästliku kasutamise tähtsust ja otsest seost tootlikkusega; • oskab arutluse koostamisel korrektselt viidata kasutatud allikatele; • tunneb turunduse mõistet, rolli ettevõtte tegevuses; • kavandab turundustegevused äriidees kirjeldatud tootele või teenusele; • analüüsib ja esitleb rühmatööna valitud turundustegevusi lähtuvalt turust, sihtrühmast ja tootest. • tunneb tööseadusandlust ja oskab valida või leida tööd; • väärtustab kvalifitseeritud tööoskusi ja haridust; • tunneb konkurentsiliike, konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid ja oskab neid hinnata; • seostab majanduse tunnis õpitut reaalse eluga; • käitub keskkonnateadlikult.
Hindamine	Kursuse hinne kujuneb praktiliste tööde ning iseseisvate tööde ja ettekannete hinnetest. Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Ettevõtluskursus lõpeb ärimudeli või äriplaani esitamise ja kaitsmisega.
Õppekäigud, külalisesinejad jms	projektid, Õppetöö rikastamine õppekäikude ja külalisesinejatega. Osalemine konverentsidel ja teemapäevadel, veebiloengud, e-külalistunnid. Osalemine TÜ sTARUp Lab eelinkubatsiooni programmi õpitubades, ettevõtlusvõistlustel, laatadel messidel.
Õppetöö diferentseerimine	Ettevalmistus uurimistööks ja õpilasfirma tegevuseks, osalemine olümpiaadil ja ainevõistlustel. Individuaalse õppekava võimaldamine koos eesmärkide seadmise ja refleksiooniga.
Õppematerjalid	Saal, T., Teder, J., Ohlau, A., Kull, A., jt.(2012). Ettevõtlikkusest ettevõtluseni: gümnaasiumiõpik. SA Teadlik Valik. Järv, T., Kull, A., Metsatalu, E., Ohlau, A., Rajamäe, V., Saal, T., Teigar, H. (2014). Gümnaasiumi ettevõtlusõpiku "Ettevõtlikkusest ettevõtluseni" õpilase töövihik. SA Teadlik Valik Ettevõtluse Digiõpik - Ettevõtlusõpe 4. taseme kutseõppes https://www.opiq.ee/kit/223/chapter/12499 Suppi, K. (2013). Ettevõtlus. Õpik-käsiraamat. Atlex.

	<p>Randma, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J. (2007) Ettevõtluse alused. SA Innove http://www.tthk.ee/bw_client_files/tthk/public/img/File/Oppematerjal/Ettev_alused.pdf</p> <p>Sirkel, R., Uiboleht, K., Teder, J., Nikitina-Kalamäe, M. Ideest eduka ettevõtte : õppematerjal, https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:43426</p> <p>Jaansoo, A. (2012). Turunduse alused. I: baasteooria, juhtumikirjelduste ja ülesannete kogu. SA Innove. http://www.digar.ee/id/nlib-digar:120451</p> <p>Osterwalder, A, Pigneur, Y (2014). Ärimudeli generatsioon: käsiraamat visionääridele, mängureeglite muutjatele ja mässajatele. Eesti Rahvusraamatukogu. Äriseadustik. RT I, 17.11.2017, 22. https://www.riigiteataja.ee/akt/131122010019?leiaKehtiv</p> <p>Raamatupidamisseadus. 2018. RT I, 09.05.2017, 30. https://www.riigiteataja.ee/akt/109052017030</p> <p>Riigiportaal https://www.eesti.ee/et</p> <p>Maksu- ja Tolliameti kodulehekülg https://www.emta.ee/</p> <p>Eesti Statistikaameti kodulehekülg https://www.stat.ee/</p> <p>TÜ Eetikakeskuse eetikaveeb https://www.eetika.ee/et</p>
--	---